

משנה ערכין פרק ו

Mishnah Arakin, chapter 6

(1) [The property] of orphans which has been valued [by the court, for the payment of debts, must be proclaimed for sale; for] thirty days [or preferably every Monday and Thursday for sixty days, even though this adds up to only eighteen days, however the longer time frame of sixty days is preferable], and Temple property [i.e., if a man dedicates his possessions to the Temple] which has been valued; [must be proclaimed for sale for] sixty days; the proclamation must be made in the morning [when people leave to work] and in the evening [when people return from work]. If a man dedicates his possessions to the Temple while still liable for his wife's *ketubah*: Rabbi Eliezer [maintains that one who dedicates possessions to the Temple even by mistake his dedications are valid and may not be annulled, thus he] says: When he divorces her, he must vow that he will not derive any further benefit from her [lest the divorce was a plot by the man and wife to deprive the Temple of property on which the *ketubah* has first claim]. Rabbi Yehoshua [maintains

א שום היתומים שלשים יום, ושום ההקדש שלשים יום, ומכריזין בבקר ובערב. המקדיש נכסיו והיתה עליו כתבת אשה, רבי אליעזר אומר, כשיגדלנה, ידיר הנאה. רבי יהושע

רבנו עובדיה מברטנורא

א שום היתומים. בית דין היורדים לנכסי יתומים למכרן להגבות לבעל חוב, שמינ את הקרקע ומכריזין שלשים יום רצופים זה אחר זה, כל הרוצה ליקח יבוא ויקח. ואי בעו, מכריזין ששים יום כל שני וחמישי, והכי עדיף טפי. ואע"ג דכי חשבת כל שני וחמישי שבששים יום מתחילת יום שני של הכרזה ראשונה לא משכחת להו אלא תמני סרי יומי, מכל מקום הכי עדיף כיון דמשכא מלתא טובא ידעי ושמעי: ושום ההקדש. המקדיש שדה מקנה שהיא נפרדת בדמים כמו שהיא שדה: בבוקר ובערב. בשעת הוצאת פועלים ובשעת הכנסת פועלים. דאי איכא דבעי למזבן אמר להו לפועלים בשעת יציאתן ראו לי שדה פלונית אם היא יפה, ובשעת הכנסת פועלים כששומע ההכרזה נזכר והולך ושואלן. וכשהו מכריזין אמרים שדה פלונית שכך וכך סימניה וכך וכך מצריה, כך היא עושה תבואה וכך שמאווה בית דין. ואם מוכרים אותה לכתובת אשה. אומרים, הלוקח יקח על מנת שיתן המעות לכתובת אשה. ואם מוכרים אותה בשביל בעל חוב, אומרים, על מנת שיתן המעות לבעל חוב. משום דאיכא לוקח דניחא ליה לפרוע לאשה דנסבא פורתא פורתא, ואיכא דניחא ליה טפי לפרוע לבעל חוב שנוטל זוזים חסרים ושבורים שאין דרך סוחרים להקפיד בכך. אע"ג דקיימא לן דאין בית דין נזקקים לנכסי יתומים למכרן, והכא תנן שום היתומים וכו' דמשמע שבת דין מוכרים נכסי יתומים, הא אמרינן דעל שלשה דברים בלבד בית דין נזקקים למכור בנכסי יתומים, על בעל חוב נכרי שהיה אביהם חייב לו והיתה רבית אוכלת בהן ועל כתובת אשה משום דאיכא רווחא ליתומים כשתגבה כתובתה, דכל זמן שלא גבתה כתובתה יש לה מזונות מן היתומים גבתה כתובתה שוב אין לה מזונות. ועל חוב שהודה אביהן בשעת מיתתו שיש לפלוני אצלו מנה, או שנדרוהו בית

that dedication vows are subject to annulment and those made in error are reversible and thus he does not fear a plot, therefore he] says: He need not do so [the *halachah* follows Rabbi Yehoshua]. Likewise, Rabban Shimon ben Gamliel says: If a person guarantees a woman's *ketubah* and her husband divorces her, the husband

אומר, אינו צריך. פיוצא בו, אמר רבן שמעון בן גמליאל, (אף) הערב לאשה בכתבתה והיה בעלה מגרשה, ידיר הנאה, שמא יעשה קנוניא על נכסיו של זה ויחזיר את אשתו: ב המקדיש נכסיו והיתה עליו כתבת אשה ובעל חוב, אין האשה יכולה לגבות כתבתה מן ההקדש, ולא בעל חוב את חובו, אלא הפודה פודה על מנת לתן לאשה

must vow [publicly] to derive no benefit from her [and thus may never remarry her], lest he make a conspiracy against the property of that man [the guarantor] and take his wife back again [after the *ketubah* had been paid out to her].

(2) If a man [after divorcing his wife] dedicates his possessions to the Temple while still liable for his wife's *ketubah*, or is in debt to a creditor [the divorce or debt were effected before the dedication, so the question of conspiracy does not arise], then the wife cannot collect her *ketubah* from the dedicated property [without formally redeeming the property], nor the creditor his debt, rather, the one who redeems them [i.e., the ex-husband or the one seeking to pay off his

רבנו עובדיה מברטנורא

דין על חוב זה ומת בנדויו, או שלא הגיע עדיין זמן פריעת החוב כשמת, דלא עביד אינש דפרע בגו זמניה. וכשבית דין נוקקין לנכסי יתומים על שלשה דברים הללו, מעמידים להם אפוטרופוס ומוכרים בהכרזה כדתנן במתניתין. והני מילי בקרקעות. אבל במיטלטלין, השתא דקיימא לן מיטלטלי דיתמי משתעבדי לבעל חוב, הרי בעל חוב נשבע וגובה חובו מן המיטלטלין ואין צריכין הכרזה, שאין מכריזים לא על העבדים ולא על השטרות ולא על המיטלטלין: ידיר הנאה. על דעת רבים נדר שאין לו התרה, שלא יחזירנה לעולם. דשמא בערמה מגרש לה כדי שתגבה כתובתה מן ההקדש: קנוניא. ערמה: ר' יהושע אומר אינו צריך. לא פליגי ר' אליעזר ור' יהושע הכא אם אדם עושה קנוניא על ההקדש אי לא, דבשכיב מרע תרווייהו מודו דבודאי לעולם אינו עושה קנוניא על ההקדש. דאין אדם חוטא ולא לו. ובברייתא תרווייהו מודו דעושה קנוניא על ההקדש. כי פליגי, בשאלה דהקדש ר' אליעזר סבר אין נשאלין על ההקדש אפילו אומר לו לחכם לא לדעת כן נדרתי והקדש טעות הוא, אפילו הכי אין חכם מתיר נדרו, דסבר ר' אליעזר הקדש בטעות הוא הקדש, ולפי שהמקדיש הזה אינו מוצא חכם שיתירנו לכך עושה קנוניא זו. ור' יהושע סבר נשאלין על ההקדש, וכי אמר לא לדעת כן נדרתי וטעיתי, מתירין לו, דהקדש שבטעות לא הוא הקדש, הלכך אין צריך לידור הנאה, דאי משום קנוניא עביד, הוה מתשיל על נדריה ולא היה צריך לגרשה. והלכה כר' יהושע: הערב לאשה בכתובתה. ואין לבעל נכסים וצריך הערב לפרוע כתובתה, לא יפרע הערב הכתובה עד שידירנה הבעל תחילה שלא יוכל להחזיר אותה. דחיישינן שמא דעתו להחזירה ולאכול כתובתה לאחר שתגבה מן הערב. ופסק ההלכה בדין הערב בכתובתה מפורש בסוף ב"ב: ב והיתה עליו כתובת אשה. כגון

debt] must redeem for the purpose of paying the wife her *ketubah* or the creditor his debt [even though the original dedication to the Temple is not valid, since the property is automatically pledged as security for the *ketubah*, or debt, and thus at the time of dedication the property was not his to dedicate, nevertheless, we fear lest people say, that one may take property back from the Temple without redeeming them. Therefore the Rabbis instituted that he must first redeem it for a token amount, and only then may he pay his debts]. If one had dedicated ninety *maneh* worth of property, while owing one hundred *maneh*, then he [the creditor] must add one dinar more [the creditor loans the debtor another dinar to be used as a token redemption, since the latter has dedicated all his possessions to the Temple], and he redeems the property for the purpose of paying the wife her *ketubah* or so that the creditor collects his debt.

(3) Although it was said: Pledges must be taken from those who owe valuations, he is allowed food for thirty days, garments for twelve months, bed and bedding, shoes and *tefillin* for himself [or funds to purchase if he does not own any of these], but not for his wife and children. If he was a craftsman, he is left two tools of every kind; if he was a carpenter, he is left two planes and two saws. Rabbi

רבנו עובדיה מברטנורא

שקדמו גירושין להקדש, דעכשיו ליכא קנוניא: **אלא הפודה פודה.** בעלה פודה אותן מן ההקדש בוול דבבר מועט כדי לפרוע לאשה כתובתה, דודאי לא חייל עלייהו הקדש שהרי אינן שלו. והאי דבר מועט, גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא לחולין בלא פדיון: **הקדיש תשעים והיה חובו מאה.** אע"ג דחובו יתר על הקדשו, לא אמרינן, האי, לאו אדעתא דהני נכסיה אופיה אלא הימוני הימניה הלכך לא גבי מהקדש, אלא אמרינן אדעתא דהני נכסי אופיה וגבי מנייהו. ועד כמה, עד פלגא. אבל אם הנכסים שהקדיש אין שוין חצי החוב, לא גבי מנייהו, דודאי לאו אדעתא דהני נכסי אופיה, דאין אדם עשוי לקנות קרקע ביותר מפי שנים ממה שהיא שוה: **ג ממשכנין אותן.** גזבר נכנס לבתיהם ונוטל בעל כרחן: **מוזון וכסות ומטה סנדלין ותפלין.** על כולן משיירין לו מעות לקנותן אם אין לו, דכתיב (ויקרא כז) ואם מך הוא מערבך, ודרשי רבנן לקרא הכי, ואם מך, תעשה שישאר הוא, שיהיה לו הויה וחיות מערבך מדמי הערך, ומשמע, הוא יש לו הויה וחיות מדמי הערך, אבל לא לאשתו ולא לבניו: **מכל מין ומין.** מכל אומנות שצריכה ארבעה וחמשה כלים: **מעצדים.** דולדור"א בלע"ז. שמחליקים בו פני הלוח: **מגרות.** כעין סכין ארוך מלא פגימות, ולשון מקרא, משור. סיג"א בלע"ז:

Eliezer says: If he was a farmer, he is left his yoke [of oxen]; if a donkey-driver, he is left his donkey [the *halachah* does not follow Rabbi Eliezer and these are judged as possessions rather than tools].

(4) If he had many [tools] of one kind, and few of another kind, one does not then tell him to sell of the many and buy some more of the few, rather, he is left two of the kind of which he possesses many and all that he has from the kind of which he possesses few. If a person dedicates [all] his possessions to the Temple, then they value [for redemption even] his *tefillin* [since, he specifically stated “all my possessions”].

(5) It is all the same whether a person dedicates his goods or evaluates himself. He [the dedicator, in paying his vow or redeeming that which he had dedicated] has no claim to his wife's garment or his children's garment, nor to the dyed clothes which he had dyed for their use, nor to the new sandals which he had purchased for their use [their clothes cannot be taken for any dedication; although he is not allowed funds to buy them new clothes (Mishnah 4), those they already have, are regarded as their own]. Even though it was said: “Slaves should be sold with their garments to increase their value,” because when a garment for thirty dinar is bought for him, his value is increased by a *maneh*. Similarly, if a cow is kept waiting until the market day, it increases in value, and similarly a pearl, if

רבנו עובדיה מברטנורא

צמודו. צמד בקר. שאלו הן כלי אומנותו. ואין הלכה בר' אליעזר. דצמד בקר וחמור, נכסים נידחו ולא חשיבי כלי אומנות: **ד מין אחד מרובה ומין אחד מועט.** שלשה מעצדים ומגרה אחת: **נותנים לו שנים מן המרובה.** והשלישי נוטל הגובר: **וכל שיש לו מן המועט.** מניחים לו, ולא ובנין ליה אחריתא, דכי היכי דעד השתא סגי ליה בהכי, השתא נמי תסגי ליה דמחו דתימא עד השתא הוו אינשי מושלי ליה משום דהוה ליה מין אחד מרובה לאושולי לאחריני השתא שהגובר לקח המרובה לא משבח מאן דמושיל ליה הלכך נזבין ליה אחריתא, קמשמע לן: **ה אין לו בכסות אשתו ובניו.** שאין אלו נכסים שלו: **שצבען לשמן.** לשם אשתו ובניו: **ולא בסנדלים חדשים.** רבותא אשמועינן דאע"ג דעדיין לא נעלו אותן הרי הן בחזקתן משעת לקיחה: **אע"פ שאמרו עבדים נמכרים בכסותן לשבח.** כסות יפה שלהן משבחם ומעלה את דמיהן. כגון גבי נכסי יתומים שאם

רבי אליעזר אומר, אם היה אפר, נותנין לו את צמודו. חמר, נותנין לו את חמורו: **ד היה (לו) מין אחד מרבה ומין אחד מועט,** אין אומרים לו למכור מן המרבה ולקח לו מן המועט, אלא נותנין לו שני מינין מן המרבה וכל שיש לו מן המועט. המקדיש את נכסיו, מעלין לו את תפלויו. ה אחד המקדיש את נכסיו, ואחד המעריך את עצמו, אין לו לא בכסות אשתו, ולא בכסות בניו, ולא בצבע שצבען לשמן, ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן. אף על פי שאמרו, עבדים נמכרים בכסותן לשבח, שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר, משבית הוא מנה, וכן פרה אם ממתינים אותה לאטלים, משבחת היא,

brought to a big city [in both cases the demand will be greater; it] increases in value. But the Temple can claim the value [of anything] only in its own place and at its own time [i.e., the value at the time it comes into the Temple's possession and in the place of dedication, and we may not wait or bring the dedicated item to another location to add value].

רבנו עובדיה מברטנורא

תלקח לעבד כסות בשלשים דינר הוא משביח מנה על דמים ששוה עכשיו: **לאטליס**. ליום השוק: **לכרך**. שדרך סוחרים לבוא שם וקונים המרגליות ביוקר: **אין להקדש אלא מקומו**. במרגלית: **ושעתו**. בעבד דכתיב (ויקרא כז) ונתן את הערכך ביום ההוא, שלא ישהה. קודש לה, משמע כל דבר שהוא קודש לה' כגון סתם הקדשות שהן לבדק הבית, כולן יהיו נותנים ביום ההוא מיד, שלא ישהה אותן. וטעמא כתב הרמב"ם, דומנין אתי לאשהויינהו כדי להשביח ואתו לידי פסידא, ומהאי טעמא נמי אין משתכרים בשל הקדש: